

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. spalio 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2003/96/EB – Energinių produktų ir elektros energijos apmokestinimas – 21 straipsnio 5 dalies trečia pastraipa – Smulkių elektros energijos gamintojų atleidimas nuo mokesčio, siejamas su pagamintos elektros energijos apmokestinimu – Vidaus mokesčio už galutinai suvartotą elektros energiją nebuvimas pereinamuoju laikotarpiu – 14 straipsnio 1 dalies a punktas – Pareiga neapmokestinti energinių produktų ir elektros energijos, naudojamų elektros energijai gaminti“

Byloje C-270/18

dėl *Conseil d'État* (Prancūzija) 2018 m. balandžio 13 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. balandžio 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

UPM France SAS

prieš

Premier ministre,

Ministre de l'Action et des Comptes publics

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan (pranešėjas), teisėjai I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič ir C. Lycourgos,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorius skyriaus vadovas D. Dittert,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. kovo 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *UPM France SAS*, atstovaujamos advokato G. de Cordes,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, E. de Moustier ir A. Alidière,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Rubio González ir V. Ester Casas,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Armenia ir C. Perrin,

* Proceso kalba: prancūzų.

susipažinęs su 2019 m. gegužės 23 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 405), 14 straipsnio 1 dalies a punkto ir 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *UPM France SAS* (toliau – UPM) ginčą su *Premier ministre* (ministras pirmininkas) ir *ministre de l'Action et des Comptes publics* (valstybės tarnybos ir biudžeto ministras) dėl tiekiamų gamtinių dujų, skirtų šilumos ir elektros energijos gamybai, apmokestinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2003/96 2–5, 24 ir 25 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:
 - „2) Bendrija neturi nuostatų minimaliai elektros energijos ir kitų, išskyrus mineralines alyvas, energetikos produktų apmokestinimo normai nustatyti, o tai gali turėti neigiamą poveikį tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.
 - 3) Tinkamam rinkos funkcionavimui ir norint pasiekti tikslų kitose Bendrijos politikos srityse, reikia Bendrijos lygiu nustatyti minimalų daugelio energetikos produktų, įskaitant elektrą, gamtines dujas ir anglį, apmokestinimo lygį.
 - 4) Valstybių narių nacionaliniu lygiu taikomų energijos apmokestinimo lygių pastebimas skirtumas galėtų turėti žalos tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui.
 - 5) Atitinkamų Bendrijos minimalių apmokestinimo lygių nustatymas gali leisti sumažinti dabartinius nacionalinių apmokestinimo lygių skirtumus.
- <...>
- 24) Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama taikyti kitus konkrečius atleidimus ar sumažintus apmokestinimo lygius, kai tai nedarys žalos tinkamam vidaus rinkos funkcionavimui ir nesukels konkurencijos iškraipymo.
- 25) Ypač bendra šilumos ir energijos gamyba bei, siekiant skatinti alternatyvios energijos šaltinių naudojimą, atsinaujinančios energijos formos gali turėti teisę į atleidimus nuo mokesčių.“
- 4 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės energinius produktus ir elektros energiją apmokestina pagal šią direktyvą.
- 5 Minėtos direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta:

„Be [1992 m. vasario 25 d. Europos Tarybos direktyva 92/12/EEB dėl bendros tvarkos, susijusios su akcizais apmokestinamais produktais, ir jų laikymu, judėjimu ir kontrole (OL L 76, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 179)] pateiktų bendrųjų nuostatų, atleidžiančių nuo

mokesčio apmokestinamus produktus, ir, nepažeisdamos kitų Bendrijos nuostatų, valstybės narės savo pačių nustatytais sąlygomis, siekdamos užtikrinti teisingą tokių išimčių taikymą ir užkirsti kelią bet kokiam mokesčių vengimui ir piktnaudžiavimui [bet kokiam sukčiavimui mokesčių srityje, mokesčių vengimui arba piktnaudžiavimui], atleidžia nuo apmokestinimo šiuos produktus:

a) energetikos produktus ir elektros energiją, naudojamus elektros energijai gaminti, ir elektros energiją, naudojamą elektros gamybos pajėgumams išlaikyti. Tačiau, aplinkos apsaugos politikos sumetimais, valstybės narės gali pateikti šiuos produktus apmokestinimui [gali šiuos produktus apmokestinti] neatsižvelgdamos į šioje direktyvoje nustatytus minimalius apmokestinimo lygius. Šiuo atveju, į tokių produktų apmokestinimą neatsižvelgiama, siekiant patenkinti 10 straipsnyje nustatytą minimalų elektros energijos apmokestinimo lygį.“

6 Tos pačios direktyvos 15 straipsnio 1 dalies c punkte numatyta:

„Nepažeisdamos kitų Bendrijos nuostatų, valstybės narės gali, taikant fiskalinės kontrolės priemones, visiškai ar dalinai atleisti nuo mokesčio ar nustatyti mažesnę apmokestinimo lygį:

<...>

c) energetikos produktams ir elektros energijai, naudojamiems mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai.“

7 Direktyvos 2003/96 18 straipsnyje įtvirtintos specialios pereinamojo laikotarpio nuostatos tam tikroms valstybėms narėms. Kiek tai susiję su Prancūzijos Respublika, šios direktyvos 18 straipsnio 10 dalyje nustatyta:

„Prancūzijos Respublika iki 2009 m. sausio 1 d. gali taikyti visišką ar dalinę atleidimą nuo mokesčio ar jį sumažinti energetikos produktams ir elektros energijai, naudojamiems valstybinės, regioninės ar vietinės valdžios institucijų ar kitų viešąja teise besivadovaujančių įstaigų, kai savo veikloje ar sandoriuose jos dalyvauja kaip valstybės institucijos.

Prancūzijos Respublika iki 2009 m. sausio 1 d. gali taikyti pereinamąjį laikotarpį, kad pritaikytų savo dabartinę elektros energijos apmokestinimo sistemą prie šios direktyvos nuostatų. Šiuo laikotarpiu turi būti atsižvelgiama į dabartinio vietinio elektros energijos apmokestinimo visuotinį vidutinį lygį, kad būtų galima įvertinti, ar laikomasi šioje direktyvoje nustatytų minimalių normų.“

8 Direktyvos 21 straipsnyje nustatyta:

„1. Be bendrųjų nuostatų, apibrėžiančių apmokestinamą įvykį, ir Direktyvoje [92/12] nustatytų mokėjimo nuostatų, mokestis už energetikos produktus taip pat turi būti mokamas atsitikus vienam iš 2 straipsnio 3 dalyje nurodytų apmokestinamų įvykių.

<...>

5. <...>

Įmonė, gaminanti elektros energiją savo reikmėms, yra laikoma paskirstytoju. Nepaisydamos 14 straipsnio 1 dalies a punkto, valstybės narės gali atleisti nuo mokesčio smulkius elektros energijos gamintojus, su sąlyga, kad jos apmokestina elektros tai energijai gaminti naudojamus produktus [jos apmokestina tai elektros energijai gaminti naudojamus energinius produktus].

<...>“

- 9 Direktyvos 2003/96 28 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės taiko šios direktyvos nuostatas nuo 2004 m. sausio 1 d., išskyrus šios direktyvos 16 straipsnio ir 18 straipsnio 1 dalies nuostatas, kurias valstybės narės gali taikyti nuo 2003 m. sausio 1 d.

Prancūzijos teisė

- 10 Nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2006 m. gruodžio 31 d. galiojusios redakcijos Muitinės kodekso (*Code des douanes*) 266quinquies straipsnyje buvo nurodyta:

„Gamtinėms dujoms <...> vidaus vartojimo mokestis taikomas pristatymo galutiniam vartotojui momentu.“

- 11 Nuo 2006 m. sausio 1 d. iki 2006 m. gruodžio 31 d. galiojusios redakcijos Muitinės kodekso 266quinquies straipsnio 3 dalyje buvo numatyta:

„<...>

Taip pat nuo mokesčio atleidžiamos tiekiamos dujos, skirtos naudoti:

<...>

- c) kaip kuras elektros energijai gaminti nuo 2006 m. sausio 1 d., išskyrus atvejus, kai jos tiekiamos naudoti 226quinquies A straipsnyje nurodytuose įrenginiuose.“

- 12 Nuo 2006 m. sausio 1 d. galiojusios redakcijos Muitinės kodekso 266quinquies A straipsnis buvo suformuluotas taip:

„Gamtinių dujų ir mineralinių alyvų, skirtų naudoti kogeneraciniuose įrenginiuose mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai ar šilumos ir mechaninės energijos gamybai, tiekimas atleidžiamas nuo vidaus vartojimo mokesčių, numatytų 265 ir 266quinquies straipsniuose, penkerius metus nuo įrenginių eksploatavimo pradžios. <...>

Šis atleidimas taikomas visiems įrenginiams, kurie pradėti eksploatuoti ne vėliau kaip 2007 m. gruodžio 31 d. <...>

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 UPM savo popieriaus gamybos reikmėms eksploatuoja kogeneracinį šilumos ir elektros energijos gamybos įrenginį, kuriame kaip kurą naudoja gamtines dujas.
- 14 Per laikotarpį nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2008 m. balandžio 1 d. UPM tiekoms dujoms per jų tiekėją, kuris ir sumokėjo mokestį, buvo taikomas Muitinės kodekso 266quinquies straipsnyje numatytas vidaus mokestis už suvartotas gamtines dujas (toliau – TICGN).
- 15 Manydama, kad pagal Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktą šios tiekto elektros energijos dalis, suvartota elektros energijos gamybai, turėjo būti atleista nuo mokesčio, UPM pateikė *Tribunal administratif de Cergy-Pontoise* (Cergy-Pontoise administracinis teismas (Prancūzija)) prašymą grąžinti taip sumokėtą mokestį ir atlyginti žalą, kurią ji mano patyrusi dėl Prancūzijos Respublikos vėlavimo perkelti šią direktyvą.

- 16 2013 m. liepos 17 d. sprendime *Tribunal administratif de Cergy-Pontoise* (Cergy-Pontoise administracinis teismas) konstatavo, kad iš dalies nereikia priimti sprendimo dėl gražintinų sumų už laikotarpį nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2008 m. kovo 31 d., o likusius UPM reikalavimus atmetė. 2016 m. kovo 15 d. sprendimu *Cour administrative d'appel de Versailles* (Versalio apeliacinis administracinis teismas, Prancūzija) atmetė UPM pateiktą apeliacinį skundą, motyvuodamas tuo, kad šios bendrovės suvartotoms gamtinėms dujoms taikomas tik minėtos direktyvos 15 straipsnis, o ne jos 14 straipsnis, ir kad gamtinių dujų apmokestinimo tvarka negalėjo būti diferencijuojama atsižvelgiant į tai, ar dujos buvo naudojamos elektros energijai, ar šilumai gaminti.
- 17 2016 m. gegužės 17 d. UPM dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija).
- 18 Šis teismas pažymi, kad UPM nurodytas pagrindas grindžiamas 2018 m. kovo 7 d. Sprendimu *Cristal Union* (C-31/17, EU:C:2018:168), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatytas privalomas atleidimas nuo mokesčio taikomas elektros energijai gaminti naudojamiems energiniams produktams, kai šie produktai naudojami mišriai šios energijos ir šilumos gamybai, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 15 straipsnio 1 dalies c punktą.
- 19 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad atsakovas pagrindinėje byloje, valstybės tarnybos ir biudžeto ministras teigia, kad net darant prielaidą, jog Direktyvos 2003/96 15 straipsnis nėra vienintelė nuostata, taikytina UPM situacijai, jame nurodytas apmokestinimas atitinka šios direktyvos tikslus, nes minėtos direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti atsižvelgiant į šios direktyvos 21 straipsnio 5 dalies trečią pastraipą, iš kurios matyti, kad elektros energijai gaminti naudojamų gamtinių dujų atleidimas nuo mokesčio priklauso nuo pagamintos elektros energijos apmokestinimo, o šiuo atveju jo nebuvo.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 10 dalies antrą pastraipą Prancūzijos Respublikai iki 2009 m. sausio 1 d. buvo nustatytas pereinamasis laikotarpis, kad iki suderinto akcizo nustatymo ji pakoreguotų savo elektros energijos apmokestinimo sistemą. Vis dėlto vidaus mokesčių už galutinę elektros energijos suvartojimą buvo nustatytas tik nuo *loi n° 2010-1488 du 7 décembre 2010 portant nouvelle organisation du marché de l'électricité* (2010 m. gruodžio 7 d. Įstatymas Nr. 2010-1488 dėl naujo elektros energijos rinkos organizavimo; JORF, 2010 m. gruodžio 8 d., p. 21467) įsigaliojimo.
- 21 Taigi Prancūzijos Respublika nenumatė nacionalinio elektros energijos apmokestinimo laikotarpiu nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2006 m. gruodžio 31 d., kuris nagrinėjamas pagrindinėje byloje. Suvartota elektros energija buvo apmokestinama tik mokesčiu už viešąsias elektros tiekimo paslaugas, taip pat vietinėmis rinkliavomis, tuo metu skaičiuotomis nuo sąskaitos faktūros už elektros energiją sumos be mokesčių. Tačiau elektros energiją savo reikmėms gaminantys subjektai buvo atleidžiami nuo vietinio elektros energijos apmokestinimo.
- 22 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, reikia nustatyti, ar atleidimas nuo mokesčio, kurį pagal Direktyvos 2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečią pastraipą valstybės narės gali taikyti smulkiems elektros energijos gamintojams, kaip teigia valstybės tarnybos ir biudžeto ministras, gali išplaukti iš tokios situacijos, kokia susiklostė laikotarpiu iki 2011 m. sausio 1 d., kai Prancūzijos Respublika dar nebuvo nustačiusi vidinio mokesčio už suvartotą elektros energiją ir atitinkamai nebuvo atleidusi nuo šio mokesčio smulkių gamintojų. Prireikus taip pat reikia nustatyti, kaip turi būti derinamos Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkto ir jos 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos nuostatos, be kita ko, siekiant sužinoti, ar pagal jas taikytinas minimalus apmokestinimas, atsirandantis dėl pagamintos elektros energijos apmokestinimo, atleidžiant nuo mokesčio už suvartotas gamtines dujas, o gal dėl elektros energijos gamybos atleidimo nuo mokesčio (tokiu atveju valstybė narė privalo apmokestinti suvartotas gamtines dujas).

23 Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Direktyvos [2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos] nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad atleidimas nuo mokesčio, kurį pagal jas valstybėms narėms leidžiama nustatyti smulkiesiems elektros energijos gamintojams, jeigu jos apmokestina energetikos produktus, naudojamus tai elektros energijai gaminti, gali kilti iš tokios situacijos, kokia [nagrinėjama pagrindinėje byloje], kai laikotarpiu iki 2011 m. sausio 1 d. [Prancūzijos Respublika] dar nebuvo nustačiusi vidaus mokesčio už galutinį elektros energijos suvartojimą, taigi ir smulkiųjų gamintojų atleidimo nuo šio mokesčio, kaip jai buvo leidžiama pagal [šią] direktyvą?
2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, kaip turi būti derinamos [šios] direktyvos [14 straipsnio 1 dalies a punkto ir <...> jos 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos] nuostatos smulkiesiems gamintojams, kurie savo pagamintą elektros energiją suvartoja savo veiklos reikmėms? Būtent ar pagal jas taikytinas minimalus apmokestinimas, atsirandantis arba dėl pagamintos elektros energijos apmokestinimo, atleidžiant nuo mokesčio už suvartotas gamtines dujas, arba dėl atleidimo nuo mokesčio už elektros energijos gamybą (tokiu atveju valstybė narė privalo apmokestinti suvartotas gamtines dujas)?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumom

- 24 Prancūzijos vyriausybė ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą, nes atsakymas į pateiktus klausimus nėra būtinas pagrindinei bylai išspręsti.
- 25 Šios vyriausybės teigimu, pereinamuoju laikotarpiu, kurio Prancūzijos Respublika turėjo teisę pakoreguoti savo elektros energijos apmokestinimo sistemą pagal Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 10 dalį, ši valstybė narė galėjo taikyti savo elektros energijos apmokestinimo sistemą, nes buvo laikomasi šioje direktyvoje nustatytų minimalių apmokestinimo normų.
- 26 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai yra susiję su Sąjungos teisės normos išaiškinimu (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 27 Remiantis tuo, darytina išvada, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės normos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad jis naudingai atsakytų į pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 28 Šiuo atveju reikia priminti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui buvo pateiktas kasacinis skundas dėl sprendimo atmesti UPM prašymą grąžinti TICGN, kaip numatyta Muitinės kodekso 266quinquies straipsnyje; ši bendrovė mano, kad gamtinių dujų dalis, suvartota elektros energijai gaminti, turėjo būti atleista nuo šio mokesčio pagal Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punktą.

- 29 Šiomis aplinkybėmis neatrodo, kad prejudiciniai klausimai yra akivaizdžiai nereikšmingi dėl to, kad susiję su Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimu nagrinėjant bylą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.
- 30 Šiuo klausimu neturi reikšmės tai, kad pagal Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 10 dalį Prancūzijos Respublikai buvo leista taikyti pereinamąjį laikotarpį, kad pritaikytų savo elektros energijos apmokestinimo sistemą prie šios direktyvos nuostatų, nes šie argumentai yra susiję su atsakymais, kuriuos reikia pateikti į užduotus klausimus, o ne su jų priimtumu.
- 31 Taigi reikia pripažinti, kad šie klausimai yra priimtini.

Dėl pirmojo klausimo

- 32 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antras sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatytas smulkių elektros energijos gamintojų atleidimas nuo mokesčio, jei, nukrypstant nuo šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto, šiai elektros energijai gaminti naudojami energiniai produktai apmokestinami, galėjo būti taikomas Prancūzijos Respublikoje pereinamuoju laikotarpiu, kuris jai buvo suteiktas pagal minėtos direktyvos 18 straipsnio 10 dalies antrą pastraipą iki 2009 m. sausio 1 d. ir per kurį ši valstybė narė neįtvirtino toje pačioje direktyvoje numatytos elektros energijos apmokestinimo sistemos.
- 33 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad laikotarpiu nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2008 m. balandžio 1 d. UPM buvo taikomas TICGN už gamtines dujas, kurias ji suvartojo elektros energijos gamybai. Be to, neginčijama, kad taip pagamintai elektros energijai nebuvo taikomos vietinės elektros energijos rinkliavos, nes ji buvo naudojama savo reikmėms.
- 34 Prancūzijos vyriausybė tvirtina: kadangi šiomis faktinėmis aplinkybėmis pagaminta elektros energija nebuvo apmokestinama, energiniai produktai, skirti šios elektros energijos gamybai, turi būti apmokestinami. Iš tiesų pačioje Direktyvoje 2003/96 numatytas minimalus apmokestinimas, atsirandantis arba dėl pagamintos elektros energijos apmokestinimo, atleidžiant nuo mokesčio šiai elektros energijai gaminti naudojamus energinius produktus, arba dėl minimalaus energetinių produktų, naudojamų elektros energijai gaminti, apmokestinimo, kai ši energija neapmokestinama.
- 35 Būtent šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar gamtinių dujų, kurias kasatorė pagrindinėje byloje suvartojo elektros energijai gaminti, apmokestinimas, turint omenyje, kad Prancūzijos Respublika nebuvo nustačiusi šio sprendimo 20 punkte nurodyto vidaus mokesčio už galutinį elektros energijos suvartojimą ir atitinkamai nebuvo atleidusi nuo šio mokesčio smulkiųjų gamintojų, atitinka Direktyvos 2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antrą sakinį.
- 36 Reikia priminti, kad Direktyvoje 2003/96 numatyta įtvirtinti suderintą energinių produktų ir elektros energijos apmokestinimą.
- 37 Šiuo klausimu iš šioje direktyvoje siekiamų tikslų matyti, kad joje numatyta suderinta energinių produktų ir elektros energijos apmokestinimo tvarka, kuria siekiama, kaip aišku, be kita ko, iš direktyvos 2–5 ir 24 konstatuojamųjų dalių, skatinti tinkamą energetikos sektoriaus vidaus rinkos funkcionavimą, visų pirma vengiant konkurencijos iškraipymų (šiuo klausimu žr. 2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Cristal Union*, C-31/17, EU:C:2018:168, 29 punktą ir 2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Turbogás*, C-90/17, EU:C:2018:498, 34 punktą).

- 38 Šiuo tikslu, kalbant apie elektros energiją, Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė, kaip matyti, be kita ko, iš pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, aiškinamojo memorandumo (OL C 139, 1997, p. 14) 5 puslapio, įpareigoti valstybes narės pagal Direktyvos 2003/96 1 straipsnį apmokestinti paskirstytą elektros energiją, o energiniai produktai, naudojami jai gaminti, atitinkamai turi būti atleisti nuo mokesčio, siekiant išvengti dvigubo elektros energijos apmokestinimo (2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Cristal Union*, C-31/17, EU:C:2018:168, 30 punktą ir 2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Turbogás*, C-90/17, EU:C:2018:498, 35 punktą).
- 39 Direktyvos 2003/96 14 straipsnio 1 dalies a punkto pirmame sakinyje numatyta, kad valstybės narės privalo atleisti energinius produktus ir elektros energiją, naudojamus elektros energijai gaminti. Pagal šios direktyvos 21 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą elektros energija ir gamtinės dujos, suvartotos elektros energijai gaminti, apmokestinamos tuomet, kai jas tiekia platintojas arba persikirstytojas.
- 40 Vis dėlto šios direktyvos 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antrame sakinyje numatyta šių nuostatų išimtis smulkiesiems gamintojams, t. y. valstybės narės gali atleisti nuo mokesčio jų pagamintą elektros energiją su sąlyga, kad jos apmokestina tai elektros energijai gaminti naudojamus energinius produktus.
- 41 Taigi nukrypstant nuo šio galutinio elektros energijos apmokestinimo principo, 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antrame sakinyje valstybėms narėms suteikiama galimybė atleisti nuo mokesčio elektros energiją, kurią gamina smulkieji gamintojai ir kuri naudojama savo reikmėms, su sąlyga, kad jos apmokestina energetikos produktus, naudojamus šiai elektros energijai gaminti (2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Turbogás*, C-90/17, EU:C:2018:498, 36 punktą).
- 42 2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Turbogás* (C-90/17, EU:C:2018:498) 37 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad minėto 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antro sakinio nuostatos, susijusios su smulkiais gamintojais, siejamos tik su sąlygomis, kuriomis elektros energijai taikoma Direktyvoje 2003/96 įtvirtinta suderinto apmokestinimo tvarka, siekiant išvengti, be kita ko, administracinių išlaidų, patirtų dėl apmokestinimo esant šiai konkrečiai aplinkybei.
- 43 Vis dėlto pagrindinėje byloje nagrinėjamo gamtinių dujų apmokestinimo negalima laikyti išplaukiančiu iš šios direktyvos 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antrame sakinyje numatytos apmokestinimo išimties, taikomos smulkiems gamintojams. Iš tiesų Prancūzijos Respublika neįtvirtino elektros energijos apmokestinimo tvarkos, nuo kurios pagal šią nuostatą leidžiama nukrypti.
- 44 Pagal Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 10 dalies antrą pastraipą Prancūzijos Respublikai iki 2009 m. sausio 1 d. buvo leista taikyti pereinamąjį laikotarpį, kad pritaikytų savo elektros energijos apmokestinimo tvarką prie tos pačios direktyvos nuostatų.
- 45 Taigi iki šios datos pareiga laikytis šioje direktyvoje numatytų minimalių apmokestinimo normų yra vienintelė Prancūzijos Respublikai taikoma pareiga iš visų Sąjungos teisėje numatytų elektros energijos apmokestinimo taisyklėse nustatytų pareigų (šiuo klausimu žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Messer France*, C-103/17, EU:C:2018:587, 23 punktą).
- 46 Vadinas, iki Direktyvos 2003/96 įsigaliojimo Prancūzijos Respublika galėjo laisvai taikyti savo elektros energijos apmokestinimo sistemą.
- 47 Vis dėlto 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Messer France* (C-103/17, EU:C:2018:587) 31 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu laikotarpiu Prancūzijos Respublika nebuvo pakeitusi savo elektros energijos apmokestinimo sistemos, kad nustatytų tokių vartojimo mokesčių. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad toks vartojimo

mokestis buvo nustatytas 2010 m. gruodžio 7 d. Įstatymu Nr. 2010-1488 dėl naujo elektros energijos rinkos organizavimo, minėtu šio sprendimo 20 punkte, kuriuo buvo įtvirtintas vidinis mokestis už galutinį elektros energijos suvartojimą.

- 48 Kaip Teisingumo Teismas priminė šio sprendimo 42 punkte, Direktyvos 2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antrame sakinyje numatytos tik sąlygos, kuriomis taikoma suderinto apmokestinimo tvarka (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Turbogás*, C-90/17, EU:C:2018:498, 37 punktą). Todėl, kiek tai susiję su pagrindine byla, Prancūzijos Respublika negali remtis tvarkos taikymo sąlygomis, kurių nebuvo klostantis šioje byloje reikšmingoms faktinėms aplinkybėms.
- 49 Dėl Prancūzijos vyriausybės argumento dėl Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 10 dalies antroje pastraipoje numatytos tvarkos pereinamuoju laikotarpiu, reikia priminti, kad ši pereinamojo laikotarpio tvarka turi būti aiškinama siaurai (pagal analogiją žr. 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Eurodental*, C-240/05, EU:C:2006:763, 54 punktą ir 2019 m. vasario 27 d. Sprendimo *Graikija / Komisija*, C-670/17 P, EU:C:2019:145, 52 punktą). Tačiau iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad joje numatytas pereinamasis laikotarpis susijęs tik su Prancūzijos Respublikos galimybe pritaikyti savo elektros energijos apmokestinimo sistemą, o ne su galimybe apmokestinti energinius produktus, naudojamus elektros energijai gaminti.
- 50 Tokį Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 10 dalies antros pastraipos aiškinimą patvirtina tai, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai paminėjo tokius produktus, numatydamas šio 18 straipsnio 10 dalies pirmoje pastraipoje pereinamojo laikotarpio tvarką; toje pastraipoje pažymima, kad Prancūzijos Respublika gali taikyti visišką ar dalinį atleidimą nuo mokesčio ar jį sumažinti energiniams produktams ir elektros energijai, naudojamiems valstybinės, regioninės ar vietinės valdžios institucijų arba kitų viešosios teisės reglamentuojamų įstaigų.
- 51 Taigi Direktyvos 2003/96 18 straipsnio 10 dalies antroje pastraipoje numatytu pereinamuoju laikotarpiu nuostatos dėl energinių produktų, naudojamų elektros energijai gaminti, atleidimo nuo mokesčio turėjo būti visapusiškai taikomos Prancūzijos Respublikai.
- 52 Vis dėlto, kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė leisti valstybėms narėms nukrypti nuo Direktyvoje 2003/96 įtvirtinto privalomo atleidimo nuo mokesčio, jis tai aiškiai numatė atitinkamai šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto antrame sakinyje, pagal kurį valstybės narės gali apmokestinti energetikos produktus, naudojamus elektros energijai gaminti dėl su aplinkos apsauga susijusių priežasčių, ir tos direktyvos 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antrame sakinyje, pagal kurį valstybės narės, neapmokestinančios elektros energijos, kurią gamina smulkieji elektros energijos gamintojai, turi apmokestinti energinius produktus, naudojamus šiai elektros energijai gaminti (2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Cristal Union*, C-31/17, EU:C:2018:168, 27 punktas).
- 53 Iš Direktyvos 2003/96 struktūros matyti, kad, išskyrus šiuos du specialius atvejus, energinių produktų, naudojamų elektros energijai gaminti, privalomas atleidimas nuo mokesčių, numatytas šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto pirmame sakinyje, valstybėms narėms privalomas besąlygiškai (2018 m. kovo 7 d. Sprendimo *Cristal Union*, C-31/17, EU:C:2018:168, 28 punktas)
- 54 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2003/96 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antras sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad Prancūzijos Respublika šioje nuostatoje numatyto smulkiųjų elektros energijos gamintojų atleidimo nuo mokesčių negalėjo taikyti pereinamuoju laikotarpiu, kuris pagal tos direktyvos 18 straipsnio 10 dalies antrą pastraipą buvo jai suteiktas iki 2009 m. sausio 1 d. ir per kurį ši valstybė narė neįtvirtino šioje direktyvoje numatytos elektros energijos apmokestinimo sistemos, jei, nukrypstant nuo šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto, energiniai produktai, naudojami šiai elektros energijai gaminti, buvo apmokestinami.

Dėl antrojo klausimo

55 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, nereikia atsakyti į antrąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

56 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą, 21 straipsnio 5 dalies trečios pastraipos antras sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad Prancūzijos Respublika šioje nuostatoje numatyto smulkiųjų elektros energijos gamintojų atleidimo nuo mokesčių negalėjo taikyti pereinamuoju laikotarpiu, kuris pagal tos direktyvos 18 straipsnio 10 dalies antrą pastraipą buvo jai suteiktas iki 2009 m. sausio 1 d. ir per kurį ši valstybė narė neįtvirtino šioje direktyvoje numatytos elektros energijos apmokestinimo sistemos, jei, nukrypstant nuo šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalies a punkto, energiniai produktai, naudojami šiai elektros energijai gaminti, buvo apmokestinami.

Paskelbta 2019 m. spalio 16 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.